

Наступним за обсягом джерелом фінансування вищої освіти є кошти фізичних осіб, їх питома вага у структурі усіх витрат на ВНЗ складає 26,82% або 14161,7 млн. грн. у 2018 р. Зростання обсягу фінансування фізичними особами вищої освіти у період 2015-2018 рр. становить 1656,6 млн. грн. (з 12505,1 млн. грн. до 14161,7 млн. грн.).

Питома вага видатків місцевих бюджетів на вищу освіту у 2018 р. становила 6,3 %, що в абсолютному значенні складало 3364,2 млн. грн., зростання цього показника за період 2015-2018 рр. відбулося на 396,6 млн. грн.

Найменшу частку у структурі фінансування вищої освіти займають кошти юридичних осіб (1,07 %), що становить 0,57 млн. грн.

Таким чином, здійснивши аналіз джерел фінансування вищої освіти в Україні, можна зробити висновок, що найбільшими з них є кошти державного бюджету та кошти фізичних осіб, хоча і відмічається негативна тенденція щодо зниження обсягу їх фінансування. Зазначене передбачає необхідність пошуку додаткових джерел фінансування вищої освіти зважаючи на потребу у підготовці високопрофесійних кадрів для вітчизняної економіки.

Література:

1. Вища освіта в Україні у 2018 році. Статистичний збірник. Державна служба статистики України. Київ: 2019. 298 с.
2. Кладченко М. Фінансове забезпечення вищих навчальних закладів: досвід Швейцарії і Великобританії. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. №4. С. 116–129.
3. Національні рахунки освіти України у 2017 р.: Статистичний збірник. Державна служба статистики України. Київ: 2018. 105 с.
4. Панич О. Реформа фінансування вищої освіти: на що слід звернути увагу. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1068-reforma-finansuvannya-vishchoji-osviti-na-shcho-slid-zvernuti-uvagu>

Кизима Юлія Василівна

ст. гр. Ф-42, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Савчук С. В.

ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ОСВІТУ: ПРОБЛЕМИ ЇХ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

В умовах здійснення в Україні бюджетної реформи проблема оптимізації видатків місцевих бюджетів є надзвичайно актуальною, вирішення якої відіграє визначальну роль у забезпеченні ефективного соціально-економічного розвитку територій, а також у задоволенні

суспільних потреб безпосередньо на місцевому рівні. Саме за рахунок місцевих бюджетів забезпечується фінансування соціальної сфери, зокрема освіти, куди відноситься: дошкільна освіта, загальна середня освіта, освіта для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації, та інші освітні програми.

Так, зазначимо, що впродовж 2017–2018 рр. загалом відбулося збільшення бюджетних видатків на освіту: з 6,3% ВВП до 6,6%. Проте все ж ефективність їх використання надалі залишається доволі низькою. Адже понад 70% цих коштів спрямовуються не на освітні потреби, а на заробітну плату та комунальні платежі, що свідчить про неефективний розподіл бюджетних коштів [1]. На прикладі Чемеровецького району Хмельницької області можна спостерігати, що загальні видатки бюджету району на утримання освіти у 2018 році становили 50133667 грн., що склало 96,5% уточнених річних призначень. Це, у порівнянні з минулим роком, є значно нижчим показником, що показує незначне покращення у розподілі видатків.

Проте у вітчизняній практиці здійснення видатків місцевих бюджетів на освіту наявною є низка проблем, що потребує невідкладного вирішення.

В першу чергу, це невідповідність між загальним економічним розвитком відповідної території та зростанням соціальних видатків з місцевих бюджетів, в тому числі і видатків на освіту [4].

Необґрунтована мережа освітніх закладів, яка не відповідає сучасній демографічній ситуації, сприяє нераціональному використанню державної власності та зниженню якості наданих послуг. В тому числі низький рівень заробітної плати у сфері освіти є стримуючим чинником на шляху залучення до працевлаштування здібної молоді [4].

Також неврегульованість процесу фінансування закладів освіти на місцевому рівні за рахунок освітньої субвенції свідчить про низьку ефективність використання бюджетних коштів [3].

Відсутність належної підтримки держави та підприємницьких структур не сприяють покращенню реального матеріального стану закладів освіти [5].

Крім того, важливим залишається те, що перерозподіл повноважень між бюджетами різних рівнів, що зумовлений процесами децентралізації, не підкріплений відповідними змінами щодо мобілізації надходжень до відповідних бюджетів [4].

Враховуючи вищезазначене, доцільним є окреслення чітких напрямків оптимізації видатків місцевих бюджетів на освіту, що в подальшому призведе до удосконалення системи здійснення бюджетних видатків на місцевому рівні загалом. Тому основними шляхами вирішення вказаних проблем, на нашу думку, можуть бути наступні:

– забезпечення ефективного розподілу видатків місцевих бюджетів на освіту у обсягах, достатніх для функціонування та розвитку освітніх закладів, враховуючи стан їхньої матеріально-технічної та лабораторної бази, а також можливості відтворення потенціалу науково-педагогічних кадрів та розвитку науки [2];

– посилення контролю та здійснення систематичного аналізу щодо цільового використання бюджетних коштів на освіту на місцевому рівні, забезпечення дієвих механізмів громадського контролю за їх витрачанням;

– удосконалення методів визначення обсягів фінансування закладів освіти та розробка нормативів фінансування із урахуванням мінімальних соціальних стандартів, які дозволять встановити нижню межу обов'язкового фінансового забезпечення розвитку освіти;

– удосконалення механізму фінансування освіти в Україні із урахуванням світового досвіду, зокрема за рахунок переходу на багатоканальне фінансування, прийняття рішучих заходів щодо збільшення та диверсифікації джерел фінансування освіти на місцевому рівні, оптимізації структури видатків місцевих бюджетів на освіту [4].

Таким чином, в сучасних умовах фінансування освіти за рахунок коштів місцевих бюджетів вимагає кардинального вдосконалення. Оскільки, вітчизняна система бюджетного фінансування освітніх послуг не вирішує ключових завдань щодо перерозподілу ресурсів на користь тих, хто найбільше їх потребує. Тому нагальним постає питання щодо подальшого реформування механізму здійснення видатків місцевих бюджетів на освіту з метою дотримання визначених пріоритетів у реалізації бюджетної політики на місцевому рівні.

Література:

1. Глущенко Ю. А. Оптимізація видатків місцевих бюджетів України в системі місцевого самоврядування. *Теорія та практика державного управління*. 2015, Вип.3, С.140–149.
2. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика): навч. посіб. Київ : НІОС, 2000, 384 с.
3. Кириленко О. П. Місцеві фінанси : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2004, 192 с.
4. Беновська Л. Я. Проблеми бюджетного забезпечення освіти в контексті децентралізації управління. *Регіональна економіка*. 2016. №1. С. 121–129.
5. Малишко В. В. Фінансування вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи. *Молодий вчений*. 2016. №2. С. 64–67.